

добробут нації й забезпечують стабільне економічне зростання. З цією метою держава зазвичай визначає конкурентні технологічні й ринкові ніші. Даний процес має два важливих елементів. Попередньо визначається масштаб наявних активів галузей і компаній, сильних і слабких місць та конкурентоспроможних сегментів економіки. Вироблення стратегій розвитку окремих галузей і комплексів інтегрується з державною стратегією у відповідних сегментах провідними компаніями, що дозволяє виробляти довгострокові прогнози їх економічного розвитку, зменшуючи ризики інвестування. Державне прогнозування здійснює пошук “областей росту”, визначає майбутні найбільш вигідні ринки, перспективи попиту й технологій, проводить аналіз ризиків, визначає ефективність проектів і програм. Така система допомагає бізнес-структурам реалізувати свій потенціал, концентруючи інвестиційні та інтелектуальні ресурси.

Друга складова механізму – підтримка виробництва експортної продукції з високою доданою вартістю. Для цього використовуються механізми державних гарантій, політичної підтримки з метою формування крупних національних компаній, які у подальшому перетворились би на транснаціональні. Критерієм вдалого сполучення цих двох елементів стане поява зростаючих або нових перспективних компаній у високотехнологічних галузях економіки. Світова практика засвідчує, що процес становлення і розвитку крупних промислових компаній (автомобілебудування, авіації, обробної промисловості, енергетиці та ін.) завжди відбувається за підтримки держави, де остання виступає в якості головного акціонера.

Отже, ефективність механізмів державного регулювання розвитку крупних промислових корпорацій має спиратися на поєднання принципів національної промислової політики з корпоративними щодо забезпечення стабільного економічного зростання; створення умов для: формування конкурентоспроможних національних корпоративних структур; ефективних ринкових інститутів; залучення у ринковий обіг неявних активів; пошуку перспективних напрямів розвитку суспільства.

1. *Статистичний щорічник України за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – 23.03.2011.* 2. *Оліфіренко Л. Д. Державна інвестиційна політика залучення капіталу на фондовому ринку / Л. Д. Оліфіренко // Держава та регіон. – 2010.– №4.– С. 141–149.* 3. *Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / А. Чухно // Економіка України. – 2010.– №1.– С. 4–18.– № 2.– С. 4–13.*

Т.В. Паєнтко

Київський економічний інститут менеджменту

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© Паєнтко Т.В., 2011

Результати економічного розвитку України за останні 20 років засвідчили неможливість досягнення стабільного економічного зростання на основі наявної технологічної платформи. Як свідчить зарубіжний досвід, успішний розвиток країни, конкурентоспроможність її економіки, ступінь інтегрованості у міжнародну торгівлю визначається рівнем її інноваційного розвитку. Рівень інноваційного розвитку України можна охарактеризувати як незадовільний, оскільки протягом всього періоду незалежності відбувається зниження питомої ваги інноваційно-активних підприємств, скорочення обсягів фінансування інноваційних програм, зменшуються обсяги інноваційної продукції, скорочується кількість запатентованих винаходів [1]. Така ситуація не просто не сприяє розвитку економіки на основі переходу на вищі технологічні уклади, вона руйнує ядро економічної системи і, таким чином, перекидає можливість підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Як свідчить зарубіжний досвід (зокрема досвід Китаю, Сінгапуру, Індії), здійснення інноваційного прориву та забезпечення розвитку економіки на інноваційні основи не можливе без формування і розвитку інноваційної інфраструктури як на державному, так і на регіональному рівнях. Розбудова інноваційної інфраструктури сприяє зосередженню інноваційної активності у так званих “точках росту” економіки, акумуляції нових знань та провадження їх у практику. Наявність досконалої інноваційної інфраструктури дозволяє швидко запатентувати нову ідею та заявити про неї на міжнародному ринку.

Досвід розвинених країн свідчить, що ефективними є такі інноваційні структури, як технопарки, технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, наукові та науково-технологічні центри, які спеціалізуються на створенні сприятливих умов для ефективної діяльності малих інноваційних підприємств, що реалізують оригінальні науково-технічні ідеї [2].

В Україні сфера об'єктів специфічної інфраструктури інноваційної діяльності не демонструє високих темпів розвитку. Технопарки України практично єдині на сьогодні ефективно діючі механізми, які забезпечують зв'язок науки з виробництвом і надають комплекс інфраструктурних послуг за рахунок спеціального режиму виконання інноваційних проєктів. Проте їх кількість не відповідає умовам інноваційної стратегії розвитку економіки. Окрім того, практична діяльність більшості об'єктів загальної інфраструктури підприємницької діяльності спрямована на обслуговування потреб виключно традиційного підприємництва [2]. Таким чином, вітчизняна інноваційна інфраструктура потребує розвитку, який, у свою чергу, вимагає значних обсягів фінансування як з боку держави, так і з боку комерційних структур.

Серед українських вчених традиційно склалася думка про домінуючі впливи оподаткування на фінансування інноваційної діяльності, відсутність дієвих податкових стимулів у вітчизняній податковій системі, що вимагає удосконалення оподаткування в частині посилення фіскальної складової стимулювання інноваційного розвитку [3-5]. Податкове законодавство, яке було чинним до 01.01.11 р. (для податку на прибуток – до 01.04.2011 р.) піддавалося критиці з боку вчених, оскільки, на їх думку, чинні механізми оподаткування є неефективними і саме це є однією з головних причин незадовільного фінансування інноваційної діяльності та низької ефективності діяльності технопарків і технополісів. Акценти робилися на запровадженні пільг інвестиційного характеру, які мали б звільнити (повністю або частково) від оподаткування прибуток підприємств, які займаються інноваційною діяльністю.

На наш погляд, така позиція є не зовсім коректною, оскільки потреба у фінансуванні виникає до того, як підприємство отримує прибуток від інноваційної діяльності. Більше того, зважаючи на високий ризик інноваційної діяльності, прибутку взагалі може не бути. Тобто, пільги такого характеру не просто матимуть низьку ефективність, а будуть позбавлені сенсу.

Чинний Податковий кодекс [6] радикально змінив підходи до визначення сутності податкових пільг та порядку їх надання. Так, згідно чинного законодавства пільга – передбачена податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку і збору у меншому розмірі [6, с. 39]. Окрім того, вперше платнику податку надано право відмовитися від отримання пільги.

Нами було проаналізовано положення чинного Податкового кодексу та з'ясовано, які норми податкового законодавства можуть сприяти розбудові інноваційної інфраструктури:

По податку на прибуток

1. Дозвіл на використання методу подвійного зменшення залишкової вартості для нарахування амортизації на машини, обладнання, транспортні засоби.
2. Запровадження податкових канікул по податку на прибуток для окремих платників податків.
3. Звільнення від оподаткування 80% прибутку підприємств, отриманого від продажу на митній території України товарів власного виробництва за переліком, встановленим КМУ:
 - устаткування, що працює на відновних джерелах енергії;
 - матеріали, сировина, устаткування та комплектуючі, які будуть використовуватись у виробництві енергії з відновлювальних джерел енергії;
 - енергоефективне обладнання тощо.

Серед перерахованих пільг, на наш погляд, розвитку інноваційної інфраструктури може сприяти тільки запровадження податкових канікул для новостворених підприємств, оскільки під цю категорію підпадають бізнес інкубатори, технопарки тощо. Однак на їх створення необхідні кошти, інвестування яких не дає жодних преференцій.

По податку на додану вартість

– оплата вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт особою, яка безпосередньо отримує такі кошти з рахунка Державного казначейства України;

– звільнення від оподаткування операцій з імпорту устаткування, яке працює на відновлювальних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання тощо.

Тобто, підтримка розвитку інноваційної інфраструктури з цього податку також не передбачена.

Аналіз справляння інших податків і зборів також засвідчив відсутність преференцій інвесторам, які здійснюють вкладання коштів у розбудову інноваційної інфраструктури та займаються фінансуванням інноваційної діяльності. Тобто, податкові стимули, які могли б створити фундамент для інноваційного розвитку економіки України, на сьогоднішній день також відсутні. На наш погляд, податкові преференції мають бути адресовані інвесторам, які здійснюють фінансування інноваційних, а не традиційних процесів, а також вкладають кошти у розбудову інноваційної інфраструктури. Зважаючи на особливості інноваційної діяльності, така преференція буде виступати своєрідною компенсацією за ризик і сприятиме активізації інвестиційної діяльності в інноваційній сфері.

1. *Офіційний веб-сайт Держкомстату України [електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.* 2. *Кулініч О.А., Федоренко Н.М. Інноваційна інфраструктура як чинник забезпечення ефективності діяльності малих підприємств [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kand-ekon-n-kulinich-oa-fedorenko-nm-innovatsiy-na-infrastruktura-yak-chinnik-zabezpechennya-efektivnosti-innovatsiy-noyi-diyalnosti-malih-pidpriemstv/>* 3. *Дуба В.М., Нукифоров А.Є., Парнюк В.О. Податкове стимулювання інноваційної діяльності // Фінанси України. – 2009. – №5. – С. 78-86.* 4. *Литвиненко Є.О. Податкове стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств // Проблеми науки. – 2008. – №4. – С. 42-46.* 5. *Марченко О.І. Податкові пільги інвестиційного характеру як засіб стимулювання інноваційної діяльності // Економіка та держава. – 2009. – №6. – С. 33-36.* 6. *Податковий кодекс України// Бібліотека Головбуха. – 2011. – № 1.*

Й.М. Петрович

Національний університет “Львівська політехніка”

ІНФОРМАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА ЇЇ РОЛЬ В МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

© *Петрович Й.М.*

Перехід до інноваційної моделі розвитку економіки України вимагає вирішення низки кардинальних проблемних завдань організаційно-технічного та економічного спрямування. Серед них важливе місце має бути відведено новим за формою організації так управління науково-технічним структурам, орієнтованим на забезпечення прискореного розвитку наукоємних виробництв, тобто інноваційній інфраструктурі. Актуальність розвитку інноваційної інфраструктури обумовлюється тим, що інновації виступають вирішальним чинником економічного зростання, а конкурентоспроможність економіки безпосередньо залежить від виготовлення продукції з інноваційним наповненням. Це вимагає узгоджених системних рішень колективів, власників та менеджерів підприємств і організацій різних секторів економіки.

Важливим чинником прискорення розвитку інноваційної інфраструктури повинна стати масштабна модернізація економіки України. Мова йде про оновлення матеріально-технічної бази промисловості країни, насамперед, в машинобудуванні, яке покликане вирішувати двоєдине завдання: здійснити докорінну технічну модернізацію потужностей своїх підприємств і прискорити випуск